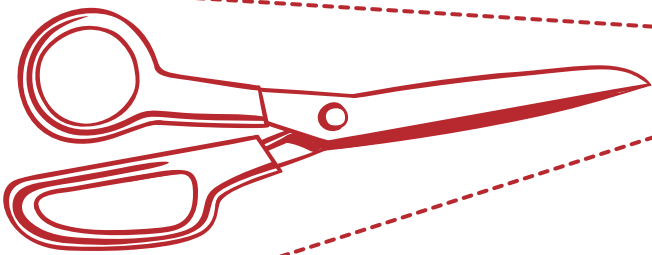

Samen de toekomst van de stad creëren

We zitten midden in een tijdperk van 'transities'. Verbetering van het klimaat en de leefomgeving en die voor komende generaties in orde houden, is prioriteit één. Van alles in ons leven verandert de komende jaren ingrijpend en nogal snel. Veel móet betrekkelijk gauw anders en beter.

We hebben de aarde slechts in bruikleen. Daarnaast is de kloof tussen arm en rijk in de afgelopen jaren alleen maar groter geworden. In deze veelkleurige samenleving met almaar ingewikkelder regels en routines zijn de afgelopen decennia groepen uit elkaar gegroeid. Onderzoekers spreken van een tweedeling; aan de ene kant groepen die zich in deze tijden van lastige veranderingen goed redden, aan de andere kant grote groepen die daar soms veel moeite mee hebben. Heel wat mensen realiseren zich dat we weliswaar aan verbetering van het klimaat op aarde moeten werken en zijn ook bereid tot actie, maar tegelijkertijd hebben zij heel andere zorgen, of zien nog geen kans aan te sluiten. De zeventien SDG's (Sustainable Development Goals of Duurzame Ontwikkelingsdoelen) zijn doelen voor een duurzame, eerlijke en rechtvaardige wereld in 2030. Ze zijn een mondiaal kompas (en misschien wel een moreel kompas) voor uitdagingen als onderwijs, armoede en de klimaatcrisis. Maar hoe doen we dit lokaal? Wat betekent dit voor jouw stad of dorp? En hoe zetten we jongeren in positie zodanig dat ze een actieve rol hebben in de toekomst van hun stad of dorp?

Jongeren moeten kennis en vaardigheden kunnen opdoen over duurzame ontwikkeling, duurzame levensstijlen, mensenrechten en gelijkheid tussen mannen en vrouwen. In 2019 is in Breda vanuit docenten van Avans Hogeschool het Urban Living Lab ontstaan vanuit de droom om met elkaar een duurzame, inclusieve, mensgerichte stadssamenleving te realiseren, waarbij inwoners, jongeren en organisaties zich betrokken voelen bij de stad en bijdragen aan het oplossen van lokale maatschappelijke en sociale vraagstukken.

Urban Living Lab Breda

Het Urban Living Lab Breda (ULLB) is een levende gemeenschap van mensen die samen werken aan nieuwe oplossingen en nieuwe vormen voor een duurzame, gezonde, leefbare stad. Het ULLB probeert samen stedelijke problemen op te lossen door actief de verbinding te maken

met verschillende partijen, het gesprek aan te gaan en op zoek te gaan naar nieuwe oplossingen. In feite wil men de verschillende spelers op hetzelfde speelveld proberen te krijgen, van overheid (gemeente, provincie), organisaties (profit & non-profit), onderwijs & onderzoek (hbo, mbo, vo en po) en de inwoners van Breda. Hierbij worden ook design thinking principes en processen gebruikt om tot een gedragen resultaat te komen.

Het Urban Living Lab Breda is enerzijds een 'urban' lab, dat gaat over de stad en omgeving. Het is ook een 'living' lab, een experimenteer plek waar de mensen de dienst uitmaken. Hun vragen, zorgen en dromen vormen, met de onbetwiste maatschappelijke verduurzamingsagenda, het onderwerp van gesprek en de opgaven waaraan wordt gewerkt.

ULLB heeft onderdak gevonden binnen het rijksmonumentale Koepelcomplex. Daar werkt men aan vraagstukken die zijn ingebracht. Dat kan door een inwoner zijn, maar ook een instituut, een bedrijf, of een al bestaand netwerk. Daarnaast trekken de stadmakers er zelf actief op uit om vragen, noden, wensen en dromen van inwoners op te sporen. Men organiseert de dialoog in de stad en in allerlei communicatie uitingen klinkt de stem van alle mensen en partijen.

Binnen het Urban Living Lab Breda wordt in co-creatie met onderwijs, onderzoek, overheid, ondernemers en de inwoners gewerkt aan verschillende programma's en worden gezamenlijk communities gebouwd omtrent thema's zoals leefbare stad, slimme samenleving en (gerobotiseerde) stadslandbouw. In de Samenwerkplaatsen worden bewonersinitiatieven (leefwereld) zichtbaar gemaakt en waar mogelijk met elkaar en met verwante initiatieven verbonden. In de Samenwerkplaatsen worden bewoners en -initiatieven in dialoog gebracht met de gemeente, bedrijven en maatschappelijke organisaties (systeemwereld). Een samenwerkplaats is dus een manier om in de haarvaten van de stad door te dringen. Zo kan er vanuit de stad worden gekeken en geluisterd wat er precies speelt in de stad. Ook krijgt men een beter beeld waar mensen tegen aan lopen, blij van worden, of ze iets nodig hebben en wat dit dan is. Om de mensen dan te helpen kunnen de juiste partijen worden verzameld. Een samenwerkplaats is dus echt een plek waar je beweegt vanuit de stad met als uitgangspunt de mensen zelf. Dit doen we niet alleen uit ideologische overweging, maar ook omdat dit de aanpak is die werkt, zie ook het onderzoek van de Rekenkamer Segregatie in Breda maart 2021.

SDG's zijn geen lesdoelen of lesmethode

Je kan bewustwording over de SDG's wel als lesdoel maken of er een lesmethode van maken, maar gaan we hiermee jongeren echt activeren en mee laten doen aan het zoeken naar oplossingen voor hedendaagse problemen? We hebben het onderwijs als een systeem ingericht dat vaak compleet los staat van de leefwereld. In nieuwe omgevingen, zoals Urban Living Lab Junior, zouden kinderen/jongeren nieuwe kennis en vaardigheden kunnen leren (kwalificatie), nieuwe tradities en praktijken kunnen ervaren (socialisatie) en leren daar hun rol in te nemen (persoonsvorming).

Het is belangrijk om de SDG's te vertalen naar de lokale situatie. Op sommige scholen zijn er projectweken waar leerlingen binnen hun eigen school hieraan kunnen werken, maar hiermee blijft het binnen een eigen onderwijsbubbel. Stel dat we dit als start zouden verbreden met leerlingen vanuit andere scholen, wijken en niveaus en mensen vanuit de gemeente (overheid), bedrijven, onderzoekers en inwoners van de stad, dan zou bijvoorbeeld de basisvraag die ze gezamenlijk willen beantwoorden kunnen zijn: hoe kan stadslandbouw bijdragen aan de gezondheid van de mensen in jouw wijk?

Bij de start van zo'n week gaan dan multidisciplinaire teams aan de slag met een deelvraag van een probleem eigenaar. Een team kan dan bestaan uit twee basisschoolleerlingen, één vmbo-leerling, één havo/vwo-leerling, één mbo-leerling en twee hbo-studenten. De jongeren kennen elkaar niet en komen uit verschillende wijken van de stad. Elk team kan gecoacht worden door een docent en gaat aan de slag vanuit design thinking principes. De eerste dag staat vooral in het teken van verkenning van vraagstuk en kennismaking team. De tweede dag worden na een bezoek bij een bedrijf de eerste uitwerkingen geschetst. Op dag 3 wordt er gewerkt aan eerste prototype. Op dag 4 wordt in aanwezigheid van de verschillende stakeholders, het prototype gedemonstreerd en geëvalueerd bij probleem eigenaar waarna nieuwe aanpassingen worden gedaan. De laatste dag worden de eindproducten gepresenteerd aan inwoners van de stad en andere geïnteresseerden. Op deze manier van co-creatie leren kinderen/jongeren veel meer dan wat ze uit een lesmethode kunnen halen. Ze leren van elkaar en leren dat ze elkaar nodig hebben om te komen tot oplossingen.

Ambitieuw

Het opzetten van een Urban Living Lab Junior is ambitieus, maar dat was het opzetten van het Urban Living Lab Breda ook en daar staat nu een basis. In feite probeer je alle spelers uit de onderwijsketen in de stad/regio op dat gezamenlijke speelveld te krijgen rekening houdend met stimulerende/belemmerende factoren voor co-creatie, namelijk waardecreatie, kwaliteit van de dialoog, faciliteiten, locatie, samenwerking met lagen, persoonlijk contact, governance, veranderbereidheid en diversiteit. Deze negen factoren vormen het raamwerk voor succesvolle co-creatie in quadruple helix learning communities, ofwel het Urban Living Lab. Komend jaar gaat men verder met de verkenning van een living lab junior, door samen aan de slag te gaan, te experimenteren. ■

Belangrijke rol voor jongeren

Studenten hebben een belangrijke rol binnen het Urban Living Lab. Afgelopen schooljaar zijn er al ruim 400 studenten van verschillende opleidingen en onderwijsinstellingen (Avans, BUAs, Curio) al betrokken geweest bij de verschillende ULLB-communities. Kenmerkend voor studenten is dat er hier vanuit meerdere disciplines wordt samengewerkt aan gemeenschappelijke doelen, zoals bij de (gerobotiseerde) stadslandbouw community. Iedere student heeft zijn eigen focus, maar dankzij de verbindingen ontstaan er verrassende nieuwe inzichten. Zo denkt de één na over concrete kleinschalige toepassingen en mogelijke opschaling van gerobotiseerde stadslandbouw. En de ander onderzoekt hoe inzichten uit andere landen geïmplementeerd kunnen worden in Breda. De basisvraag die studenten hier willen beantwoorden, is hoe gerobotiseerde stadslandbouw kan bijdragen aan het welzijn van bewoners in de stad.

De sleutel voor een duurzame toekomst ligt bij het onderwijs. De uitdagingen voor komende generaties zijn immens. Dit kan je niet overlaten aan een individuele docent of leerkracht die de SDG's in een les probeert te behandelen. Daarnaast gebeurt dit dan in onderwijsbubbles, een klas, een niveau (van vmbo tot vwo) of een leerjaar.

Vanuit het onderwijs binnen het ULLB is er gestart met studenten, maar hoe tof zou het zijn als de jeugd van 8-18 jaar betrokken kan worden bij de ontwikkelingen in hun wijk? Als zij aan de slag gaan met echte vraagstukken. Geholpen worden hun steentje bij te dragen aan een leefbare, groene stad. Nadenken over de toekomst, hun toekomst.

Hoe? In Breda wordt gedacht aan het ontwikkelen van een Urban Living Lab Junior, het kleine broertje of zusje van... Een junior lab voor alle kinderen/jongeren van Breda, van basisschool tot middelbare school. Wat zou het Urban Living Lab Junior kunnen zijn? Wat doen we daar? Hoe ziet het eruit? Wat als we bestaande initiatieven, activiteiten zouden kunnen verbinden?

Zomerfestival

Op de eerste dag van het allereerste ULLB-zomerfestival was dit de start van de eerste verkenning. Studenten van de Avans Innovative Studio (AIS) zijn met deze vragen twee weken aan de slag geweest. Tijdens het zomerfestival presenteerden ze hun concepten en prototypes. Deelnemers van verschillende organisaties zoals Ontdek je Talent, De Uitvindfabriek, Nieuwe Veste, Jet-Net&Technet Technet, De Kinderkrant Breda, Kindertrendrede en de gemeente waren geïnspireerd geraakt door de studenten. Hierna ging men in gesprek en werd de verbinding gezocht.

Deelnemers: "Met het Urban Living Lab Junior willen we onderzoeken of we deze initiatieven mogelijk kunnen combineren. Naschoolse en onderwijsprojecten organiseren vanuit echte vraagstukken, waar kinderen, jongeren, wijkbewoners, studenten en begeleiders samen mee aan de slag gaan. Dichtbij huis. Gericht op het ontdekken en ontwikkelen van talenten zodat het zelfvertrouwen en perspectief op hun mogelijkheden voor de toekomst vergroot wordt en ze dus zelf een bijdrage kunnen leveren aan een duurzame, inclusieve, mensgerichte samenleving."

Link

Meer informatie: urbanlivinglabbreda.nl
Contact: marcel@urbanlivinglabbreda.nl

URBAN LIVING LAB BRED A